EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2020
COM(2020) 515 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Liettuan vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Liettuan vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 vuotuisen kestävän kasvun strategian, mikä aloitti vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Liettua ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta.

(2) Liettuaa koskeva vuoden 2020 maaraportti[3] julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2020. Siinä arvioitiin Liettuan edistymistä neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 514 final.

hyväksymien maakohtaisten suositusten[4] noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa.

(3) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se asettaa kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät kovan paineen alaisiksi, vahingoittaa globaaleja toimitusketjuja, heiluttaa rahoitusmarkkinoita, häiritsee kulutuskysyntää ja vaikuttaa kielteisesti useilla eri aloilla. Se uhkaa ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa sekä yritysten liiketoimintaa. Pandemia on aiheuttanut merkittävän talouden häiriön, jolla on jo vakavia vaikutuksia Euroopan unionissa. Komissio antoi 13 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon[5], jossa kehotetaan toteuttamaan kriisin talousvaikutusten lieventämiseksi koordinoituja taloudellisia toimia, joihin osallistuvat kaikki kansallisen ja unionin tason toimijat.

(4) Useat jäsenvaltiot ovat julistaneet hätätilan tai ottaneet käyttöön hätätoimenpiteitä. Hätätoimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, välttämättömiä, ajallisesti rajoitettuja ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia. Niihin olisi sovellettava demokraattista valvontaa ja riippumatonta laillisuusvalvontaa.

(5) Komissio antoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista[6]. Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinointia talouden vakavan taantuman yhteydessä. Tiedonannossaan komissio oli neuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-epidemian aiheuttama vakava talouden taantuma, tämänhetkiset olosuhteet mahdollistavat lausekkeen aktivoinnin. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23 päivänä maaliskuuta 2020. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivoiminen mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityspolun. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinointitoimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

(6) On toimittava herkeämättä, jotta voidaan rajoittaa ja hillitä pandemian leviämistä, parantaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien selviytymiskykyä, lieventää sosioekonomisia seurauksia toteuttamalla yrityksille ja kotitalouksille suunnattuja tukitoimia ja varmistaa, että työpaikoilla on asianmukaiset terveys- ja turvallisuusolosuhteet, kun taloudellista toimintaa käynnistetään uudelleen. Unionin olisi hyödynnettävä käytettävissään olevia välineitä kaikilta osin tukeakseen jäsenvaltioiden toimia näillä osa-alueilla. Samaan aikaan jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhdessä valmisteltava toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta yhteiskunnassa ja

[4] EUVL C 301, 5.9.2019, s. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

taloudessa voidaan palata normaaliin ja jotta päästään takaisin kestävään kasvuun. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon muun muassa vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos ja hyödynnettävä kaikki kriisistä saadut kokemukset.

(7) Covid-19-kriisi on korostanut sisämarkkinoiden tarjoamaa joustavuutta sopeutua poikkeuksellisiin tilanteisiin. Poikkeustoimenpiteet, jotka estävät sisämarkkinoita toimimasta normaalisti, on kuitenkin poistettava heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä. Näin voidaan varmistaa nopea ja sujuva siirtyminen elpymisvaiheeseen sekä palauttaa tavaroiden, palveluiden ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vallitseva kriisi on osoittanut, että terveydenhuoltoalalla tarvitaan kriisivalmiussuunnitelmia, joihin kuuluvat muun muassa parannetut hankintastrategiat, monipuoliset toimitusketjut ja välttämättömien tarvikkeiden strategiset varastot. Niillä on tärkeä merkitys laadittaessa laajempia kriisivalmiussuunnitelmia.

(8) Jotta jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kaikki Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttämättä olevat varat lieventääkseen covid-19-pandemian poikkeuksellisia vaikutuksia, unionin lainsäätäjä on jo tehnyt muutoksia lainsäädäntöön[7]. Näillä muutoksilla lisätään joustavuutta sekä yksinkertaistetaan ja virtaviivaistetaan menettelyjä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat tilivuonna 2020–2021 kassavirtapaineiden vähentämiseksi hyödyntää 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta unionin talousarviosta. Liettuaa kannustetaan hyödyntämään näitä mahdollisuuksia kaikilta osin, jotta se voi auttaa niitä yksittäisiä henkilöitä ja aloja, joihin haasteet eniten vaikuttavat.

(9) Pandemian sosioekonomiset seuraukset jakautuvat todennäköisesti epätasaisesti Liettuan eri alojen ja alueiden välillä erilaisen erikoistumisen vuoksi. Tähän liittyy riski, että eriarvoisuus kasvaa Liettuassa. Kun otetaan huomioon, että riskinä on myös jäsenvaltioiden välisen lähentymisprosessin väliaikainen taantuminen, tämänhetkinen tilanne edellyttää kohdennettuja toimia.

(10) Liettua toimitti vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelmansa 15 päivänä toukokuuta 2020 ja vuoden 2020 vakausohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2020. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(11) Liettuaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota.

(12) Vuoden 2020 vakausohjelmassa hallitus ennakoi julkisen talouden rahoitusaseman, joka vuonna 2019 oli 0,3 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen, heikkenevän niin, että vuonna 2020 se on 11,4 prosenttia alijäämäinen suhteessa BKT:hen. Alijäämän ennustetaan supistuvan 3,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen kasvoi 36,3 prosenttiin vuonna 2019, ja vuoden 2020 vakausohjelman mukaan sen odotetaan kasvavan 50,6 prosenttiin vuonna 2020. Covid-19-pandemian aiheuttama suuri epävarmuus vaikuttaa makrotalouden ja julkisen talouden näkymiin.

---

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/460, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, jotta saataisiin liikkeelle investointeja jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin ja muille talouden aloille covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite) (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 5) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (EUVL L 130, 24.4.2020, s. 1).

(13) Liettua on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. Vuoden 2020 vakausohjelman mukaan kyseiset budjettitoimenpiteet ovat 6,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Toimenpiteisiin kuuluvat veronmaksun lykkäykset, lisärahoitus lääkintätarvikkeiden ostamiseksi, tuet työpaikkojen säilyttämiseksi ja sosiaalietuudet niille itsenäisille ammatinharjoittajille ja työntekijöille, joihin covid-19-kriisi on vaikuttanut. Koska komission analyysi joidenkin toimenpiteiden muodosta ja toteutuksesta osoittaa, että niiden käyttö voi jäädä suhteellisen vähäiseksi, komissio olettaa, että valtion toimenpiteillä on pienempi vaikutus julkiseen talouteen. Lisäksi Liettua on ilmoittanut muun muassa yritysten maksuvalmiutta tukevista, covid-19-kriisin johdosta toteutettavista päätösperäisistä toimenpiteistä, vaikka niillä ei olekaan suoria budjettivaikutuksia. Vuoden 2020 vakausohjelmassa niiden arvioidaan olevan 3,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näihin toimenpiteisiin kuuluu myös lainatakauksia (2,9 % suhteessa BKT:hen). Liettuan toteuttamat toimenpiteet ovat kaiken kaikkiaan covid-19-epidemian johdosta toteutettavia koordinoituja taloudellisia toimia koskevassa komission tiedonannossa esitettyjen suuntaviivojen mukaisia. Toteuttamalla nämä toimenpiteet täysimääräisesti ja – sitten kun taloustilanne sen sallii – palauttamalla finanssipolitiikan tavoitteeksi maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edistetään julkisen talouden kestävyyden säilymistä keskipitkällä aikavälillä.

(14) Komission kevään 2020 talousennusteen mukaan Liettuan julkisen talouden rahoitusasema on –6,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja –2,7 prosenttia vuonna 2021 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velkasuhteen arvioidaan vuosina 2020 ja 2021 jäävän alle 60 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(15) Komissio antoi 20 päivänä toukokuuta 2020 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen, koska Liettuan ennakoidaan vuonna 2020 ylittävän alijäämärajan, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kaiken kaikkiaan analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä alijäämäkriteeriä ei noudateta.

(16) Komission kevään 2020 talousennusteen mukaan Liettuan BKT supistuu 8 prosenttia, minkä jälkeen sen ennustetaan kasvavan nopeasti 7,5 prosenttia vuonna 2021. Vastatakseen covid-19-epidemiaan ja lieventääkseen taloudellisia vaikutuksia Liettua esitti 16 päivänä maaliskuuta suunnitelman talouden elvyttämiseksi ja covid-19-epidemian leviämisen vaikutusten lieventämiseksi. Suunnitelman suuruus on 2,5 miljardia euroa eli 6,3 prosenttia suhteessa maan BKT:hen, ja siihen sisältyy enintään 500 miljoonaa euroa eli 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen terveydenhuoltojärjestelmän tarvitsemien resurssien varmistamiseksi. Lisäksi osoitettiin 500 miljoonaa euroa työpaikkojen ja tulojen turvaamiseen. Valtion takuurahastojen kapasiteettia lisättiin 500 miljoonalla eurolla, ja talouden elvyttämiseksi on hyväksytty enintään 500 miljoonan euron lisätakaukset. Euroopan komissio hyväksyi huhtikuussa useita Liettuan tukiohjelmia Liettuan talouden tukemiseksi covid-19-epidemian yhteydessä. Näiden ohjelmien tarkoituksena on auttaa yritysten välittömien käyttöpääomatarpeiden täyttämisessä niin, että ne voivat jatkaa toimintaansa pandemian aikana ja sen jälkeen. Lisäksi Liettuan keskuspankki höllensi joitakin liikepankkien pääomavaatimuksia lisätäkseen lainanantoa reaalitaloudelle.

(17) Liettuan terveydenhuollon tulokset ovat jatkuvasti jäljessä muiden jäsenvaltioiden vastaavista tuloksista, mikä johtuu osittain terveydenhuoltojärjestelmän tehottomuudesta vähäisen rahoituksen vuoksi. Tämänhetkinen pandemia on aiheuttanut järjestelmälle lisäpaineita ja tuonut esiin uusia rakenteellisia haasteita, joita ovat muun muassa hidas edistyminen palvelujen laadun parantamisessa, vähäiset investoinnit perusterveydenhuoltoon ja edistymisen puute sairaalaverkoston mukauttamisessa tehokkaammaksi ja tarpeita vastaavaksi. Covid-19-kriisi on myös paljastanut terveyseroja, jotka liittyvät työvoimapulaan sekä palvelujen ja tarpeiden maantieteelliseen epäsuhtaan. Liettuan on otettava käyttöön tarvittavat resurssit tämänhetkisen kriisin ratkaisemiseksi ja terveydenhuoltojärjestelmiensä selviytymiskyvyn parantamiseksi tulevaisuudessa. Välittömissä toimissa keskitytään valmiuksien parantamiseen terveydenhuoltoalan työntekijöiden, kriittisten lääkintätarvikkeiden ja laitteiden osalta, jotta ihmishenkiä voidaan pelastaa pandemian aikana, mutta pidemmän aikavälin investointeja olisi lisättävä, jotta terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä voidaan parantaa niin, että se voi ylläpitää toimintojaan, palata optimaaliseen toimintaan ja valmistautua uusiin kriiseihin. Tämä edellyttää riittäviä resursseja terveydenhuoltojärjestelmän saatavuuden, tehokkuuden ja laadun parantamiseksi, jotta voidaan vastata paremmin haasteisiin, joita kroonisten sairauksien lisääntyminen, ikääntyminen ja jatkuva terveyteen liittyvä eriarvoisuus aiheuttavat. Perusterveydenhuollolla ja sähköisen terveydenhuollon kehittämisellä on tässä keskeinen rooli. Liettuan olisi myös varmistettava, että viimeaikaisia parannuksia terveydenhuollon kohtuuhintaisuuteen ei heikennetä. Järjestelmän selviytymiskyky edellyttää tulevaisuudessa myös, että parannetaan järjestelmän kykyä vähentää epäterveellisiä elintapoja (yksi Liettuan heikkojen terveydenhuollon tulosten taustalla olevista merkittävistä tekijöistä) ja tehostetaan toimia, joiden tavoitteena on lisätä pitkäaikaishoitosektorin valmiuksia huolehtia ikääntyvästä väestöstä.

(18) Ennen covid-19-pandemiaa työvoimaosuus oli korkea ja työttömyys vähäistä, mutta tämä kriisi tuo uusia haasteita. Liettua on toteuttanut unionin rahoituksen avulla työajan lyhentämisjärjestelyn lieventääkseen pandemian vaikutuksia työllisyyteen ja ottanut käyttöön useita muita toimenpiteitä yrityksiin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin kohdistuvien kielteisten vaikutusten vähentämiseksi. Ennen kriisiä aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden kattavuus oli supistumassa ja aikuiskoulutukseen osallistuminen pysyi alhaisena. Aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden ja muiden työvoiman uudelleenkoulutusta ja ammattitaidon parantamista koskevien toimenpiteiden kattavuutta on kuitenkin lisättävä, jotta työttömiä voidaan auttaa palaamaan työmarkkinoille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantaminen on tärkeää, jotta voidaan varmistaa niiden tarkoituksenmukainen ja oikea-aikainen osallistuminen ulospääsy- ja elvytysprosessin suunnitteluun.

(19) Vaikka ennen kriisiä toteutettiin toimia köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskin torjumiseksi esimerkiksi korottamalla yleisiä lapsilisiä ja eläkkeitä, köyhyys ja tuloerot ovat edelleen EU:n suurimpia. Liettuan julkiset sosiaaliturvamenot ovat suhteellisen alhaiset ja sosiaalisten tulonsiirtojen vaikutus köyhyyden vähentämiseen on vähäinen, mitä pidetään sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun mukaan kriittisenä. Vero- ja etuusjärjestelmän vähäinen progressiivisuus ja tulonsiirtokyky rajoittaa maan kykyä rahoittaa julkisia hyödykkeitä ja palveluja sekä vähentää köyhyyttä ja tuloeroja. Covid-19-pandemian kielteinen vaikutus työllisyyteen ja kotitalouksien tuloihin todennäköisesti pahentaa näitä ongelmia. Saattaa olla tarpeen toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä, kuten tarkistaa kelpoisuussääntöjä ja joidenkin etuuksien määriä ja

kestoa, sen varmistamiseksi, että pandemiasta eniten kärsineiden tilanne ei heikkene. Sosiaalista turvaverkkoa olisi laajennettava tukemaan kaikkia ryhmiä, myös itsenäisiä ammatinharjoittajia, epätyypillisissä työsuhteissa olevia ja heikoimmassa asemassa olevia. Tärkeimpien sosiaalipalvelujen ja sosiaalisen asuntotuotannon tarjontaa on lisättävä apua tarvitsevien tukemiseksi.

(20) Yrityksille julkisen sektorin lainojen ja takausten muodossa annettava maksuvalmiustuki, joka suunnataan etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset), on ollut äärimmäisen tärkeää, ja välittäjien on huolehdittava siitä, että tämä tuki jaetaan yrityksille nopeasti. Lainaehdoissa on otettava huomioon kriisitilanne. Näitä toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon pankkialan häiriönsietokyky. Pk-yritysten kassavirtatilannetta voidaan myös parantaa sallimalla verojen ja sosiaaliturvamaksujen lykkäykset ja nopeuttamalla viranomaisten sopimusperusteisia maksuja. Vastaperustetut start-up- ja scale-up-yritykset saattavat tarvita erityistukea esimerkiksi julkisten laitosten tekemien pääomasijoitusten muodossa ja riskipääomarahastoille suunnattuina kannustimina, joiden tarkoituksena on lisätä niiden sijoituksia näihin yrityksiin. Olisi jatkettava toimia tarpeettomien sääntely- ja hallintorasitteiden vähentämiseksi ja tehokkaiden digitaalisten julkisten palvelujen tarjoamiseksi kansalaisille ja yrityksille.

(21) Liettuan olisi varmistettava, että sen talouden elpymistä edistävät toimenpiteet ovat tulevaisuuteen suuntautuneita ja helpottavat digitaalista muutosta ja vihreää siirtymää, joihin liittyy useita haasteita. Digitaalinen osaaminen on EU:n keskiarvoa heikompaa, ja pk-yrityksillä on huomattavia vaikeuksia rekrytoida tieto- ja viestintätekniikan alan työntekijöitä. Vaikka valokuituverkkojen käyttöönotto ylittää EU:n keskiarvon sekä kaupungeissa että maaseudulla, kiinteiden laajakaistayhteyksien kattavuus ja niiden käyttöönotto on hyvin vähäistä, ja kaupunkien ja maaseudun välillä on edelleen suuria eroja.

(22) Talouden elpymisen edistämiseksi on tärkeää aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja, myös niihin vaikuttavien uudistusten avulla. Vihreän siirtymän osalta voidaan todeta, että kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ovat Liettuassa pysyneet suurelta osin muuttumattomina vuodesta 2010. Liettuan resurssituottavuus on EU:n alhaisimpia, ja kiertomateriaalien (uusioraaka-aineiden) käyttö on selvästi alle EU:n keskiarvon. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä koskevien ratkaisujen avulla, lämmitysjärjestelmien nykyaikaistaminen ja liikennealan kestävyyden parantaminen edistäisivät merkittävästi Liettuan talouden irtautumista hiilestä Liettuan kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman mukaisesti. Kohdennetuilla julkisilla ja yksityisillä investoinneilla, joilla pyritään puuttumaan näihin ongelmiin, ja muilla investoinneilla, joilla on merkittäviä ympäristö- ja terveysvaikutuksia, voidaan edistää kasvua ja häiriönsietokykyä ja auttaa varmistamaan kestävä toipuminen kriisistä. Jo suunnitellut investoinnit mahdollistavat sellaisten hankkeiden nopean tunnistamisen, joita voitaisiin aikaistaa ja jotka edistäisivät talouden elpymistä esimerkiksi rakennusten peruskorjauksen ja uusiutuvan energian aloilla. Keskipitkän aikavälin elvytystoimien valmistelutyössä voidaan tukeutua jäsenvaltioiden kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiin, yhteistä etua koskevien hankkeiden luetteloon ja infrastruktuurin kehittämissuunnitelmiin. Liettuan keskeisiä investointiprioriteetteja ovat Rail Baltica -hanke ja energiaverkkojen yhteenliittämishankkeet, joilla pyritään parantamaan energiaturvallisuutta ja yhdentymistä EU:n sisämarkkinoihin. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva ohjelmasuunnittelu kaudeksi 2021–2027 voisi auttaa Liettuaa vastaamaan joihinkin

haasteisiin, joita siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa, erityisesti maaraportin liitteen D kattamilla alueilla. Näin Liettua voisi hyödyntää rahastoa parhaalla mahdollisella tavalla.

(23) Vaikka näissä suosituksissa keskitytään pandemian sosioekonomisten vaikutusten korjaamiseen ja talouden elpymisen helpottamiseen, neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymät vuoden 2019 maakohtaiset suositukset koskevat kuitenkin myös uudistuksia, jotka ovat keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisiin haasteisiin vastatessa olennaisia. Kyseiset suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja niiden seuraamista jatketaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä koko ensi vuoden. Tämä koskee myös investointeihin liittyvästä talouspolitiikasta annettuja suosituksia. Viimeksi mainitut suositukset olisi otettava huomioon vuoden 2020 jälkeisessä koheesiopolitiikan rahoituksen strategisessa ohjelmasuunnittelussa, kriisiä lieventävät toimenpiteet ja ulospääsystrategiat mukaan lukien.

(24) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa unionissa puitteet talous- ja työllisyyspolitiikan jatkuvalle koordinoinnille, jolla voidaan edistää kestävää taloutta. Jäsenvaltiot ovat vuoden 2020 kansallisissa uudistusohjelmissaan arvioineet edistymistä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Varmistamalla, että jäljempänä esitettyjä suosituksia noudatetaan kaikilta osin, Liettua edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa kilpailukykyinen kestävyys unionissa.

(25) Talouksien tiivis koordinointi talous- ja rahaliitossa on keskeistä, jotta covid-19-kriisin taloudellisista vaikutuksista voidaan toipua nopeasti. Koska Liettua kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sen olisi euroryhmän antaman poliittisen ohjauksen huomioon ottaen varmistettava, että sen politiikka on euroalueelle annettujen suositusten mukaista ja muiden euroalueen jäsenvaltioiden politiikkojen kanssa yhteen sovitettua.

(26) Komissio on vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Liettuan talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2020 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2020 vakausohjelman ja vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Liettualle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Liettuan finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(27) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[8] ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Liettua toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 toimia, joilla se

1. toteuttaa yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; vahvistaa terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä muun muassa ottamalla käyttöön riittävän rahoituksen ja puuttumalla terveydenhuollon työvoimapulaan ja kriittisten

[8] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

lääkinnällisten tuotteiden puutteeseen; parantaa terveyspalvelujen saatavuutta ja laatua;

2. lieventää kriisin vaikutuksia työllisyyteen; lisää aktiivisten työvoimapoliittisten toimenpiteiden rahoitusta ja kattavuutta ja edistää osaamista; varmistaa sosiaalisen turvaverkon kattavuuden ja riittävyyden ja parantaa vero- ja etuusjärjestelmän vaikuttavuutta köyhyydeltä suojaamisessa;

3. tukee yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja vientiin suuntautuneiden alojen, likviditeettiä; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen vaalimiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen, erityisesti erittäin suuren kapasiteetin laajakaistan kattavuuteen ja käyttöönottoon, puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön sekä kestävään liikenteeseen; edistää pienten ja keskisuurten yritysten teknologiainnovointia.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja